

فی ۱۵ صفر سنہ ۱۳۲۷ و فی ۲۳ شباط سنہ ۱۳۲۴

جمعیت علمیہ اسلامیہ نیک ناشر افکاریدر

مدیر مسئول :

محمد فطین

سر محرر :

فاح مجیز درسعاملرندن

مصطفی صبری

صاحب امتیاز :

فاح مجیز درسعاملرندن

شہری احمد افندی

مندرجات

عالم اسلامیت	اسلامیتلہ مذہبیت جدیدہ برائشہ بیلیری کوچوک خدی
جاوا عبدالاحد داود	معرفت - دین ابن الامین : محمود کمال
مترقبہ	دین اسلامدہ هدف مناقشہ اولان مسائل مصطفی صبری
شریعت ایسترز	اساس تشکیک ابن الامین : احمد توفیق
قرعہ امتحاناری	سیاست شرعیہ ابن حازم : فرید
جوابلر	ادبیات
	بشر خلیل ادیب

نسخہ سی ۵۰ پارہ در

آبونہ اجرتی (ہوسنہ اجریتلہ برابر)

ممالک اجنبیہ ایچون :

۱۸ فرانق

» ۹,۵

ولایات ایچون :

۸۵ غروش

» ۴۵

استانبول ایچون :

برسنہ لک ۷۵ غروش

التی آلتی ۴۰ »

درج ایدلبان اوراق اعادہ اولتماز

قادرلر مزہ :

اکثر مقالاتہ ایات کریمہ واحادیث نبویہ درج ایدلمش بولندینی نظر اعتبارہ آلہرق رعایتسز لکدہ بولنلمامسی
رجا اولنور .

درسمادت

بکر افندی مطبعہ سی - وزیرخان

ایتدیکم مقالات متناهیہ . بالخاصہ ۱۶ نجی نسخہ دہی «بقا، دین الہ قائمدر» عنوانی مقالہ . لایقہ ملالہ اولنورسہ محاورہ مذکورہ تماش ایدہ جک صورتہ وقتلہ ایراد ملاحظہ ایدش اولدینی کوریلیر . مع ذلک بوصدده ینہ برقاچ سوز سولیمیم :

مخبرک بیدیکی کبی «ادارہ جدیدہ، مات عثمانیہ نک دہا یکی، دہا مکمل تحصیل کورمسنی موجب اولہ جتدر». چونکہ ادارہ جدیدہ، ادارہ عادلہ در. ادارہ مستقبلہ ہر عملکنندہ چہل مروج، ادارہ عادلہ ایہ عالمی منتج اولدیغندن انقلاب ادارہ، طبعیدرکہ چہل احیا، عالمی احیا ایدہ جکدر. چہلک علمہ تحولی ایچون ہرشدین اول — آداب اسلامیہ دائرہ منجہ سندنہ — تربیہ عمومہ بہ چالیشمق، محیطلمزی احاطہ ایدن اقوام متمدنہ نک نشر معارفہ اتخاذ ایتدیکلری اصول مستحسنہ بہ عطف انظار و ترقیات زمانہ ایلہ متناسب صورتہ برمسلاک تدریس اختیار ایتک الزمدر .

بومقصدک حصولی، ادارہ مشروطہ متکفلدر . مسلمانلرک حیات حقیقیہ سی مثابہ سندنہ بولان علمک وجودی . ادارہ عادلہ نک وجودیہ محتاج و چہل عدل ایلہ . علم استبداد ایلہ غیر قابل امتزاج اولدیغندن ادارہ عادلہ نک تأمین تقرری ایچون تجمیع علمہ حصر مساعی ایدلسی تحت وجودہ در .

مساعیدہ قصور ، مشکلات محتما بہ قارشی قور کوستریلہ جک اولورسہ چہل دینان بلای مہرم، کا کان ملو نلرلہ ابوچہل تولدایدر ، اژدر استبدادکی برہادم استخدام ایلردہ تعذیب عباد و تخریب بلادہ الکشدلی آفلری خلقہ نعمت عد ایتدیر .

ادارہ مشروطہ ، امانتک اہانہ تودیننی استلزام ایلدیکندن امانتہ اہل اولہ بیامک ، وطنی بابہ استبداددن محافظہ ایتک ایچون تحصیل مکمل کورمک . تحصیلدن

افدیلر بیلیرسکزرکہ قرون وسطادہ جنوہ نک عظمتی شرق ایلہ اولان معاملات تجارتیہ نریٹک ثمرہ سی ایدی . اوزماندہ بزم مسلمانلرلہ اختلاط و مناسباتمزدن ایتدیکمز استفادہ بی دہ بیلیرسکزر . فلسطین ، سوریا و یوناندہ بزم برچوق تجارت خانہ لرمن واردی . کیزلغیہ جک شیردندرکہ غریبونک سعادتلری . سلما . نلرلہ اختلاط لرینک ثمرہ ازدایدیدر ، بوصرہ دہ اسلاملرک برچوق عادات حسنہ و اخلاق شریفلری بڑہ سرایت ایدیوردی . حتی روح اسلامنک بڑہ سرائی حسابلہ قاتولک کلیساری مضطرب اولدی . مبادی اسلامیہ و نصرانیہ نک تنازعنہ نظر خوفلہ باقیوردی . و بالخاصہ انلرک افت و عدوسی اولان سرستی ادیانک مبدائندن زیادہ قوشقو لانیورلردی .

[مابعدی وار]

کوچوک حمدی

مہرقت — دین

نزد فقیرہ کلن بردات فاضل ، ماتن غزہ تنک در سعادت مخبریلہ شیخ الاسلام افندی حضر تلری آرہ سندنہ جریان ایدن محاورہ نک [صباح : ۱۱ شباط] فقرہ آتیہ سنی نقل ایلہ اوبجہ دائر بر مقالہ یازلمسنی تکلیف ایتدی .

مخبر دیورک : «ادارہ جدیدہ ملت عثمانیہ نک دہا دہا مکمل برتحصیل کورمسنی موجب اولہ جتدر . بعض یکی ، مملکہ لردہ سویہ معرفتک یو کما مسمی حسابات دنیہ نک آزمائسنہ بادی اولدینی کورولمشدر سزده بورادہ عین حالات و قوعنہ احتمال و ریور میسکزر ؟ » .

شیخ الاسلام افندی بیوریورک : «خیر ، ممالک اجتبیہ دہ بولہ برتحولک واقع اولدینتدہ حیرت ایدرم» .

§

اول بول عرض لیدیہم کہ (بیسان الحق) ایلہ نشر

بر شیخین . دینک خرافاتدن عبارت بولنریزه
علماً . فماً قاعات حاصل ایدرسه اودینه نصل ربط قلب
ایده بیلیر ؟ خرافیه ربط قلب ایتک ایچون اولاع عقل
سایم . ثانیاً معرفت مانع قطعیدر . خرافه . نزد چهلهده
مسموع و معتبر اوله بیلیر . علمک قبول ایدهمدیکی
احوالی ارباب عمده قبول ایدهمز . بناءً علیه « سویه
معرفتک یوکسلمسی حسیات دینیته آزمونسنه » . حتی
زوالنه بالطبع بادی اوله جفتدر .

مخبرک « سزده بوراده عین حالک وقوعنه احتیال
ویریمورمیسکر » سؤالی ایراد ایتیمی . دیانت اسلامیه تک
هانکی اساس مینه مستند اولدیغی بیلمه مسنددن
منیشدر . حقیقته واقف اولسبدی بویه برسؤاله لزوم
کورمزدی .

موسیو . بندن استفسار حال ایتسیدی دردمکه :
« زده سویه معرفت یوکسلمسکه حسابات دینه آلمانز .
تراید ایدر . بز . معرفتدن دکل . جهلدن قورقارز . بزم
دشمن دیفز . چهلدر . مسلملرده سویه جهل یوکسلمسکه
حسیات دینه تزل ایدر . مسلملرده جهلک . غیر مسلملرده
علمک وجودی . دینه یک زوالنه علتدر .

بو حقیقت . تعین ایدنجه حامی علم اولان بر دین
ایله ماحی علم اولان ادیان مقایسه ایتمهک لازم کلیر .
مقایسه به قیام ایدر لیرسه کوریا بیرکه اسلامک احتوا ایتدیکی
حقایق عالیه عم ایله . ادیان سائر دنک زینف صرفه
اولدیغی بنه عم ایله تبیین ایدیور . دین حق اظهار ایدن
علمدر . ادیان غیر حقّه وجود ویرن — دشمن حق
اولان — چهلدر .

ایشته علمک انتشاریه برابر خرسایانلقه اعتقاد واعتقاد
ایدنلرک — یوماً فیوما — تناقض ایتسنه سبب بودر .
وقبله — تاله ایدن — بابایرک رضاسنه مخالف
حرکتده بولوبده غضب لیرنه اوغرایان حکمدار لر استحصاال
عنو و مرحت ایچون واتیقانک قالدیرملرنده چامور لر .

مقصد حقی اولان مکارم اخلاق ایله تربین نفس ایتک
نیرط اعظمدر .

محیشت و معاشرته اتفاق ایدن اسباب مختلفهده بو
شرطه مربوطدر . چونکه بوکون حیات . معرفتدن
عبارتدر .

روی زمینده ادامه وجود ایچون الحیات زمانییه
انقباض ایتکدن بشته جاره اولدیغندن اولاد وطنک —
اوقتقطه نظرندن — تنویر افکارینه . تأمین حیاته و وقت
فکر ایتک اهم وظایفدر . انقائ وظیفهده مساهله ایدن
تأهلدر . جمعیتر . حکومتلر متحداً اختیار انتخابش
اولور لیرکه حیات ملته بولردن دهامضر بردشمن تصور
اولنه ماز .

معرفتک حاکم عالم اولدیغی بر زمانده آلا لیرله ابو جهل
بشیدیرن ملتلر یشانمازلر . بو حقیقتی تقدیر ایده جک قوه
ناقه . اداره مشروطهدر .

بنابرین اداره جدید . اولاد ملکیتک (دهاییک .
دها مکمل تحصیل کورمسنی) ایجاب ایدر جکی قضایای
بدرهیدن اولمسنه نظراً مخبرک قولی . نفس الامرده
مواقفتدر .

مخبرک « بعض ملکیتلرده سویه معرفتک یوکسلمسی
حسیات دینیته آزمونسنه بادی اولدیغی کورلمشدر . »
جهله سوده موافق حقیقت کورلمشدر . فقط بو جهلهده
« بعض ملکیتلر . قادی شایان نظردر .

درکار اول خبر ویردمکه اولملکلر . هر خالده اسلام
ملکتلری دلددر . زیرا — بالذات بیان ایدلرکی اوزره —
دین اسلامک جهل ایله . ادیان سائر دنک عم ایله بایدار
اوله مایه جی حقایق ثابتهدندر .

تبعات متادیه سایه سنده حقایق علمیه انکشاف
ایتدیکه دین محمدینک عظمت سسانی . ادیان سائر دنک
بطانانی تحقّق ایدیور . مدققین غیر مساهله . بو حقیقته
عصب نکاده دقت ایتدیکه — تبع اولدیغی — دین حندهکی
حسیات احرامکارانه سنی محافظله ایدهمور .

علوم و فنون — مع التأسف بزم دکل — آوریوا .
مدققینک اقدامات حیرت بخشاسبه مرتبه کاله اعتلا
ایتدیکه دین اسلامک — صباح حشره قدر سعادت امی
متکفل — بردن حق اولدیفنه ، ادیان سائرتهک مدنیت
حاشره ایله متناسب و فنون جدیدیه قابل تطبیق اولمیفنه
براهین قاطعه ظهور ایدیور .

حال بوکه زمانمزده — معجز المقول بر درجهده —
ترقی ایدن علوم و فنون متنوعه ، دین اسلامک احتوا
ایتدیک حقایق عالمک مایونده برینه کسب اطلاع
ایدهم مشدر .

فنون حاضره ، هنوز زمین محزون حیرته طور یور .
خورشید عالم آراکی ششمه پیرای عبون اولان دین
مینیه مقابلی ذره موهمه ماهیتی حائر بولبور . نه قدر
تعالی ایدرسه آیتسون — نور الهی اولان — اودین
سمادت آکینک پیش عظمتده ابدیاً والهانه ناصیه بر زمین
ایتهال اولوب قاله جقدر .

بن قطعاً امین ابن امیمکه مملک ممتدنه دانشپناغانی
بو شوق و خواهشله جستجوی حقیقته دوام ایتدیکه
برکون ، بتون ارباب علم و فن اعلان اسلام ایدهجک ،
جهان انسانیت — محتاج و متحسر اولدینی — بردینه
مظهرنله مستغرق فیض و سعادت اوله جقدر .

حیات قانیم ، بنی و استقبال منوره یتشدر مزمسه
« ان الدین عندالله الاسلام » حجت مقدمه سنه استناداً
— کمال اطمینان قلب ایله — اولیه بر امید محقق الحاصلده
بولدینمی اخلاف هدایت نصاب تحظر آیتسون ...

§

مخاطره — بوجه بالا — جواب و بردکن صکره
اخوان دینهده دیرمکه: دین مقدس مژدن مادی و معنوی
انتفاعه ، دین معزز مزمک علو شانی اثباته — اک زیاده
بز مأمور و مجبور ایکن — بوهمت فاضلانی بیکانه لردن
بکلهمک لایتمیدر ؟

قارلر ایچنده سور بیکرکی شمدی لوستره جلمریله او بولده
تذلیل نفسه واستدعای عنوه نزل اختر اولدی . دین
نامه آیاقلری قبل ایدیلن (شرپر) لر ، شراب فو
چایی کبی برلرده یوو ازانهرق آیاقلر التده تذلیل ایدلدی
دیاردن دیاره طرد اولندی .

زیرا مهر معارف طلوع ایتدی . کوزلر آچیلدی .
آرتق دین نامه برطاسم نقول غیر مقولهیه ، رهبان
سیهرنک وسیه دلاک تبرطمان بوالفضولانه سنه احاله
کوش ایدن قالدی ،

نور معارفه تنور فکر ایدن ارباب دانش ایچنده
« بر دین ایله تدین ایتسیدم مسلمان اولوردم » دیه نلر
بولندی . علم ایله انصافی جمع ایدلر ایسه اسلامدن
بشقه دین حق تصور ایدیلهمیه چکنی اعتراف ایتدیلر .

بو ، بویله اوله جقدی ، بشقه درلو اوله مازدی .
چونکه حق ، زوالدن مصوندر . باطل دائماً زواله
مقروندر . حکت ظهوری باطلک انهدامی کبی طبیعیدر .
تاخر ظهور ، حتمک شاننه شبهه و بره مز . حق ، نه وقت
اولسه حقدر ...

تکرار ایدهلم ، دین حق اظهار ایدن علمدر . علم
دینه بحق و اوقت اولان فضیلتمندان امتک صلابت
دینهده سائر خلقه فوق هر مسلم عندنده مسلمانر . زیرا
او مردمتدن ، علم دینهده کسب رسوخ ایدنجیه — تقلیدی
تحقیقه تبدیل ایله — دین مبینک اوامر جلیله سنه جان
ودلدن اتباع ایتکی زمت عظمی بیلیر . او مرد حق
بینک اوامر دینی نی ایفادن حاصل ایتدیک ذوق روحانی
آکلامق ، عالم عامل اولمغه توقف ایدر .

فنون جدیدیه آشنا اولانلر میاننده حساب دینه سنی
آزاولانلر وارسه بو حال . او آدمکله علم دیندن بی خبر
بولملرینه حمل اولنور . فنون جدیدیه نسبتلری درجه سنده
علم دینهده منسوب اولسلر آذلرک حساب دینه لری ده
تناقض ایتمز . تکمل ایدر .

بواسطه تبارک و تعالی که اینچنین کار اقرار جهانند

« الك بيوك نعمت حق، نعمت اسلام ايكن »
« قدرتي بيلمه ين آدملره ديرلر حيوان »

نداستی ایشیده رک غیای غی و عظمتده عجباً نه زمانه
قدر طورده جغز؟

ابن الامین محمود کمال

دین اسلامده هدف . مناقشه اولان . مسائلدن

مابعد

ماهر رساملرک آثار صنعت و معرقلری بولنان
وعلی الاکثر صور و تمائیلی احتوا ایدن تابلولره قارشیده
قیمتشناسلق . نفاذ سرورلک نام و عنوانیه برنوع اعتنا
وارد و بو حال . اعتیادات مدینه دن . ذوق سلیم
ایجاباتندن اولوق اوزره اوقدر تأسس و تجمعت ایشدرکه:
« شمعی بولنره قارشیده عجباً ندیه چک . قیامه دن
ناصل انتقاداتده بولنه جق ؟ » دیه برچوق قارنلرمک
خنده استخفافی واستهزایه حاضر لانه جقلردن امنم .
فقط اولنلرده امین اولسونلرکه اولا بشرک منافع
وفضائاتی هرکسدن زیاده تقدیر ایدن ولکن محضاً
جدیات و حقیقیات اوزرینه مؤسس اولان مدنیت
اسلامیه بویه آلاشیره بویه مالایینلره قارشیده اوقدر
چیلغینجه منه انجداب کوستره مز . بوکا مثال اوله رق
صدر اسلام وقایع تاریخچه سندن برنی نقل ایدم :

عهد فاروقینک حدود فتوحاتی داخلنده بولنان
سرای کسری مشتملاتی مابنده قیمت مادیه و صناعیه سی
جهتله بوکون ملیونلره . بلکه ملیارلره دکیشله بیلن
مرصع برخالی ایدی اغتنامه کپرایش وبالاستیدان
حضرت خلیفه طرفندن کلن امر ایه غزاة مسلمین
پیتده پارچه پارچه تقسیم ایداشدر . ایشه بزم . صنایع
نقیسه نک برنجیلردن مدد اولان رساملق حقنده کی

استخفافز نه قدر جرأتکارلقی ععد ایدلدیسه بو
وقعه یه ده اوله جه تعجب و تأسف ایدلر بولنور ..
حال بوکه ایی دوشونیا: جبه حضرت عمرک بو
مسئله ده کی علوغرمی . جلالت رأی و تدبیری ینه کندیسنه
یا قشاین بیوک ککاردن اولدینی اکلاشیار . چونکه مذکور
خالینک نفاسسته قارشیده براز مفتونیت . برنوع ضعف
قلب کوستره رک کال جدیتله وال برلکله ییکی بر دین
عالینک تشید بنیانه جالیشمقده اولان بر قومک باشنه
ارککاردن زیاده قادیانلره یاراشان و بوکون موجب
اولدینی مصارف بی نهایتله عالم مدنیته یزار ایدن ابتلای
زینت و آلاش غائله سی چقارماق ایچون بویه یایماسی
الزم و انساب ایدی . علی الخصوص دنیای هیجه صابان
حضرت عمر نظرلنده بویه شیلرک هیچ اهمیتی یوقدر ..
اکبر بوکی احتشامات زائدمنک بر ملک ایچون فائده سی
اولسه ایدی دولت کسرویه نک باشندن آرتله قائللادی .
مقدمه ده شویله برسوزمز یکچمشدی : « قرآن انسانلرک
قانون معیشت و معاشرت . اخلاقی . مدنیته کی جدی .
اک تزیه . اک ساده . اک عمومی بر صورتده تنظیم ایدر . »
ایشته اوجهلده کی قبودک مغالرینه دقت ایدیلدی ایسه
شوراجقده اذهان قارئی ایشدیرمغه جالیشدیفمز
حقیققلر ده اگوزل اکلاشیلر .

الواح طبعیه بی عینی عینه تصویر ایتک نقطه نظرلردن
یک بیوک بر قمت و اهمیتی حائر اولان تابلولر و مثلاً :
دیوارده کوستریلن آجیق براوطه قابوسدن ایجیرییه
طوغری کیدن مدموموم بصرنک . اوطله ده موضوع
بر منقاله دوشه چک کی بروضع آلان چوجوق رسمنه
قارشیده عادتاً بر منظره قضا نمود مشاهده ایدور مشجه سینه
موجب تلاش اولوسی و الحاصل تماشا کرانی یا کیلتان بتون
رسم حکایه لری یک بیوک برر هنر و معرفته دال اواقسه
برابر مع التأسف منافع جدیه و حقیقه لری مفقوددر .
عقل محضاً بر تعجب واستهزایه مقابله ده اوقدر